

Tervon kunta
Sivistyslautakunta
Tervon yhtenäiskoulu

TERVON KUNNAN PERUSOPETUKSEN OHJAUSSUUNNITELMA
Ohjauksen polku perusopetuksessa

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus (TEHO)

Opinto-ohjaaja
Jaana Tarkkonen
5/2021, 9/2023

SISÄLLYS

	sivu
1 OHJAUSSUUNNITELMAN TARKOITUS JA SISÄLTÖ	2
2 OHJAUKSEN TEHTÄVÄ, TAVOITTEET JA YLEISET TOIMINTATAVAT	2
2.1 Ohjauksen tehtävä ja tavoitteet	3
2.2 Hyvän ohjauksen kriteerit	3
2.3 Toimintatavat alakoulussa	4
2.4 Toimintatavat yläkoulussa	4
3 OPPILAANOHJAUKSEN RAKENNE – OHJAUSPOLKU PERUSOPETUKSEN ERI VAIHEISSA	4
3.1 Esiopetuksesta kouluun	5
3.2 Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi ohjaaminen	5
3.3 Vuosiluokat 3-6: Oppijaksi ohjaaminen	5
3.4 Kuudennelta vuosiluokalta seitsemännelle siirtyminen	6
3.5 Vuosiluokat: 7-9: Vastuulliseksi oppijaksi kasvaminen	6
3.6 Vuosiluokat 8-9: Tehostettu henkilökohtainen ohjaus (TEHO)	8
3.7 Ohjaus perusopetuksen päättyessä	10
4 OPPILAANOHJAUKSEN TYÖN- JA VASTUUNJAKO	10
4.1 Koulun yhteydessä olevat toimijat	11
4.2 Monialaiset verkostot ja oppilashuolto	14
4.3 Kodin ja koulun yhteistyö	15
4.4 Työelämään tutustuminen (TET), yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin kanssa	16
5 PERUSOPETUKSEN SUORITTANEEN OPPIVELVOLLISEN SEURANTA JA OHJAUS	17
6 OHJAUSTOIMINNASTA JA -PALVELUISTA TIEDOTTAMINEN	17
7 OHJAUKSEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI	18
OHJAUSSUUNNITELMAN TAUSTA-AINEISTO JA LÄHTEET	19
Liite 1. Tehostetun henkilökohtaisen ohjauksen tarvekartoitus 8. luokalla	20
Liite 2. Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma (malli)	21

1 OHJAUSSUUNNITELMAN TARKOITUS JA SISÄLTÖ

Tervon kunnan perusopetuksen ohjaussuunnitelman tarkoituksena on selkeyttää ohjaustyön käytänteitä. Ohjaussuunnitelma on Tervon Yhtenäiskoulussa tapahtuvan ohjaustoiminnan työväline. Suunnitelma pohjautuu Opetushallituksen (OPH) laatimiin valtakunnallisiin hyvän ohjauksen kriteereihin, ja se pyrkii hyödyntämään yhteisiä ohjauksellisia voimavaroja ”kaikki ohjaa” -periaatteella. Ohjaussuunnitelmaan sisältyy runsaasti koulun omia käytänteitä ja toimintakulttuuria, joka ei ole sellaisenaan siirrettävissä muualle.

Suunnitelma on tarkoitettu oppilaanohjaajan lisäksi muulle koulun henkilöstölle ja opetuksen järjestäjälle sekä oppilashuollolle ja ohjaukseen liittyville monialaisten ryhmien toimijoille. Ohjaussuunnitelma täydentää paikallista Tervon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmaa ja on siten tarkoitettu myös oppilaille ja heidän huoltajilleen.

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, opetus- ja muun henkilöstön työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös ohjaukseen liittyvä kodin ja koulun välinen yhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen (TET) järjestelyt. Ohjaussuunnitelma sisältää myös kuvauksen jatko-opintoihin hakeutumiseen ja siirtymiseen liittyvästä ohjauksesta.

Ohjauksen tavoitteiden toteutumista ja ohjauksen onnistumista pyritään arvioimaan systemaattisesti. Suunnitelma päivitetään tarvittaessa lukuvuosittain.

2 OHJAUKSEN TEHTÄVÄ, TAVOITTEET JA YLEISET TOIMINTATAVAT

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjauksen lähtökohtana on, että jokaisella oppijalla on oikeus laadukkaaseen ja omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Ohjaus on jatkuvaa ja luottamuksellista toimintaa, jossa on aina otettava yksilöllisesti ja yksilöä kunnioittavasti huomioon ohjattavan oppilaan ikä, kehitysvaihe ja persoona. Oppilas itse on ohjauksessa ikätasoisesti aktiivinen ja osallistuva toimija arvioidessaan omaa oppimistaan, suoriutumistaan ja toimintaansa.

Ohjauksen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään koulutuksesta ja myöhemmin työelämästä syrjäytymistä.

2.1 Ohjauksen tehtävä ja tavoitteet

Ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa, joka tukee oppilaan kasvua ja kehitystä, edistää oppilaan opiskelutaitojen harjaantumista ja opintojen sujumista sekä selkeyttää uravalintoihin liittyviä päätöksiä. Se on kaikkien kouluympäristössä työskentelevien yhteistä työtä, jossa ohjaustyöhön osallistuvat aikuiset tekevät yhteistyötä oppilaan opintopolun aikana ja varsinkin sen niin sanotuissa nivelvaiheissa.

Ohjauksen tarkoituksena on lisätä oppilaan itsetuntemusta niin, että hän tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Ohjaus tukee nuorten ammatillisen identiteetin kehittymistä ja auttaa tulevaisuuden kannalta merkittävien ura- ja elämänsuunnittelutaitojen muotoutumisessa. Se auttaa tekemään itsenäisiä merkityksellisiä valintoja tulevaisuutta varten ja antaa valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle sekä kiinnittää nuorta yhteiskuntaan.

2.2 Hyvän ohjauksen kriteerit

Hyvän ohjauksen kriteerit ovat suositus, joka on laadittu ohjauksen laadun kehittämistä ja varmistamista varten. Hyvän ohjauksen valtakunnallisten kriteereiden tavoitteena on tukea ohjauksen korkeaa laatua ja monipuolista tarjontaa sekä varmistaa lasten ja nuorten laadukkaan ohjauksen saatavuus asuinpaikasta ja olosuhteista riippumatta.

Tervon kunnan perusopetuksen ohjaustyössä noudatamme seuraavia kriteereiden ohjaamia suosituksia:

- Riittävä ja monipuolinen ohjaus: Ohjauksen luokkatunteja ja yksilö- ja ryhmäohjausaikaa resursoidaan riittävästi ja ohjausta tehdään eri tavoilla (tarkemmin kohdassa 3.5 Vuosiluokat 7- 9)
- Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö: Oppilaanohjaajana pätevä henkilö, joka pyrkii päivittämään ja kehittämään ohjauksessa tarvittavia tietoja ja osaamista (tarkemmin kohdissa 4.1 Koulun yhteydessä olevat toimijat, 4.3 oppilashuolto, 4.4 Kodin ja koulun yhteistyö)
- Koulutuksen nivelvaiheet: Opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä (tarkemmin kohdassa 3)
- Vuorovaikutteinen yhteistyö ohjauksen tukena (tarkemmin kohdassa 4)
- Aktiivisuuden, osallisuuden ja vastuullisuuden tukeminen
- Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen: Ohjauksen avulla edistetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta
- Ohjaus koulutukseen ja uravalintoihin liittyvien päätösten tukena
- Ohjauspalveluista tiedottaminen (tarkemmin kohdassa 6)
- Ohjaus on yhteistä työtä

- Ohjaussuunnitelma on operatiivinen työväline
- Työelämätaidot ja työelämään tutustuminen (tarkemmin kohdassa 4.5)

Haluamme noudattaa myös Suomen opinto-ohjaajat ry:n laatimia Opinto-ohjaajan työn eettisiä periaatteita.

2.3 Toimintatavat alakoulussa

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä ja tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen ja hallinnan taitoja ja menetelmiä. Oppilaanohjauksesta vastaa pääasiassa luokanopettaja yhdessä koulun muun henkilöstön kanssa.

2.4 Toimintatavat yläkoulussa

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä yläkoulun oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. oppilaanohjaus selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaidojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla yhdessä koulun muun henkilöstön kanssa.

3 OPPILAANOHAUKSEN RAKENNE – OHJAUSPOLKU PERUSOPETUKSEN ERI VAIHEISSA

Oppilaanohjaus pyrkii edistämään oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Ohjauksen polku on kuvaus oppilaanohjauksen keskeisistä tehtävistä ja toimintatavoista perusopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa. Ohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

3.1 Esiopetuksesta kouluun

Ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaan turvallista siirtymistä esiopetuksesta peruskouluun. Ohjausyhteistyötä tehdään esiopetuksen, alkuopetuksen ja huoltajan kanssa. Tervon kunnassa on tärkeää, että esiopettaja voi tutustua tuleviin esiopetukseen osallistujiin ja esikoululaiset pääsevät tutustumaan tulevaan esikouluunsa. Huomioidaan ohjauksen tarpeet ja mahdollisuudet myös iltapäivätoiminnassa.

3.2 Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi ohjaaminen

Vuosiluokkien 1-2 tehtävänä on luoda perusta oppilaan myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia koulutyöskentelyä ja oppimista varten. Koulun toiminta- ja työtapoja sekä ryhmässä toimimista opetellaan lähinnä oman opettajan johdolla. Huomioidaan ohjauksen tarpeet ja mahdollisuudet myös iltapäivätoiminnassa. Oppilaan oma opettaja ja erityisopettaja arvioivat yhdessä kodin, ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa oppilaan tuen tarpeen ja tarvittava oppimisen tuki järjestetään. Tarvittaessa tehdään moniammatillista yhteistyötä oppilaiden parhaaksi heidän tarpeidensa mukaan.

3.3 Vuosiluokat 3-6: Oppijaksi ohjaaminen

Alkuopetuksesta kolmannelle vuosiluokalle siirtyminen muodostaa nivelvaiheen, jota tuetaan yksilöllisesti muun muassa oppimisen tuen tarpeiden tarkastelulla. Kolmannen luokan opettaja tarvitsee tietoa esimerkiksi oppilaan oppimisvalmiuksista ja oppimistyylistä, ja tiedonsiirrosta huolehditaan.

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Ohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilasta tuetaan harjoittelemaan erilaisia työskentelytapoja ja soveltuvia opiskelumenetelmiä oppiaineittain. Oppilaan aktiivisuutta ja osallisuutta oppimisen suunnittelussa kehitetään ja harjoitellaan sekä yksin että ryhmässä toimimista. Vähitellen vahvistetaan oppilaiden kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida itse niiden saavuttamista.

Oppilasta tuetaan ottamaan vastuuta opiskelustaan ja valinnoistaan enenevässä määrin. Uusien oppiaineiden (ruotsi, valinnaisaineet) opiskelussa aineenopettaja ohjaa aineen opiskelu- ja työtapoihin. Vuosiluokilla 5-6 oppilas voi halutessaan osallistua aikuisten ohjaamaan kouluyhteisön vaikuttavaan toimintaan, esimerkiksi tukioppilas- ja oppilaskuntatoimintaan. Ammatillisen kiinnostuksen heräämistä edistetään muun muassa osallistumalla Yrityskylä-pelipäivään.

Oppilaanohjauksesta näillä niin sanotuilla väliluokilla vastaa pääasiassa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Näillä luokilla itsetuntemuksen ja itseluottamuksen vahvistaminen ja oppilaan myönteinen käsitys itsestään oppijana ovat ohjauksellisesti tärkeitä teemoja.

Tuen tarpeiden selvittäminen, oppimisen tuen järjestäminen on jatkuvaa toimintaa, ja mahdollisten pedagogisten asiakirjojen tarkistaminen tehdään vuosittain luokanopettajan ja erityisopettajan yhteistyöllä ja yhdessä kodin kanssa. Koulunkäynnin tuen ryhmä (KKTR) (tarkemmin kohdassa 4.1) osallistuu oppimisen tukemiseen. Pääsääntöisesti luokanopettaja pitää vähintään kolmannelle ja viidennelle luokalle sekä kuudennelta luokalta yläluokille siirryttäessä oppilaidensa kehitys- ja arviointikeskustelut yhdessä huoltajan kanssa. Näitä keskusteluja varten opettaja voi pyytää muiden opettajien ja erityisopettajan näkemyksiä oppilaan edistymisestä ja koulunkäynnistä tai konsultoida KKTR:ää. Kaikilla vuosiluokilla tehdään tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä oppilaiden parhaaksi heidän tarpeidensa mukaan.

3.4 Kuudennelta vuosiluokalta seitsemännelle siirtyminen

Tässä vaiheessa ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaan sujuvaa siirtymistä alakoulusta yläkouluun. Siirtymävaiheessa yhteistyö huoltajan kanssa on tärkeää. Tarvittaessa tehdään myös moniammatillista yhteistyötä. Tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan pedagogisen tuen tarve ja pedagogiset asiakirjat (oppimissuunnitelma, HOJKS) päivitetään tässä nivelvaiheessa. Oppilaan opiskelun järjestämiseksi tarpeellisten ja välttämättömien tietojen siirrosta huolehditaan järjestämällä esimerkiksi niin sanottuja tiedonsiirtopalaveri yläluokilla häntä opettaville aineenopettajille.

On tärkeää, että myös oppilaat saavat riittävästi tietoa yläluokkien työ- ja opiskelutavoista, -menetelmistä ja käytänteistä, ja tätä silmällä pitäen opinto-ohjaaja pitää yläluokille siirtymiseen valmistavan oppitunnin kuudennelle luokalle.

3.5 Vuosiluokat: 7-9: Vastuulliseksi oppijaksi kasvaminen

Yläkoulussa jatketaan kasvun ja kehityksen tukemista. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen ja turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi sekä oppivelvollisuuden suorittamisen mahdollistavan jatko-opintopaikan saaminen. Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Oppivelvollisuuden laajennuksen myötä oppilaan tulee hakea perusopetuksen jälkeen joko toiselle

asteelle suorittamaan tutkintoa, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen (TUVA) tai muuhun oppivelvollisuuslaisissa määriteltyyn koulutukseen. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain.

Päävastuu yläluokkien ohjauksesta ja ohjauksen koordinointi on oppilaanohjaajalla, mutta yläkoulussakin ohjaus on edelleen koko koulun henkilökunnan yhteistä työtä. Aineenopettajat osallistuvat ohjaustyöhön ensisijaisesti oman oppiaineensa sisältöjen ja opiskelumenetelmien kautta. Jokainen aineenopettaja on oman oppiaineensa opiskelutaitojen ohjaaja. Oppiaineissa tuodaan esille oppiaineeseen liittyviä koulutus-, ura- ja työllistymismahdollisuuksia.

Luokanvalvojan vastuulla on oman luokkansa oppilaiden tuntemus ja yhteistyö kodin kanssa yläkoulun aikana. Vuosiluokkien 8. ja 9. aikana jatko-opintosuunnitelmat ja niihin liittyvä pohdinta lisääntyvät, ja oppilaanohjaajan rooli ohjauksessa lisääntyy. Oppilaanohjaaja on päävastuussa oppilaiden jatko-opintoihin ohjaamisesta. Erityisesti 9. luokalla toiselle asteelle hakeutumista pohditaan sekä oppilaiden että huoltajien kanssa.

Yläkoulun oppilaanohjausta toteutetaan luokkatunneilla, pienryhmäohjauksena ja henkilökohtaisena, tarvittaessa tehostettuna, ohjauksena. Luokkatuntien resurssointi on määritelty Tervon kunnan opetussuunnitelmassa seuraavasti:

vuosiluokka 7: 0,5 vuosiviikkotuntia (vvkt)

vuosiluokka 8: 1,0 vvkt

vuosiluokka 9: 0,5 vvkt.

Luokkatuntien ulkopuolisena ohjausresurssina on 1,0 vvkt / vuosiluokka ja sen lisäksi 0,1 vvkt / yläluokkalainen oppilas. Tätä laskentamallia tarkastellaan oppilasmäärän muuttuessa niin, että resurssointi on riittävää.

Ohjauksessa hyödynnetään myös erilaisia koulun yhteistyötahoja järjestämällä vierailuja ja tutustumiskäyntejä sekä asiantuntijoiden, sidosryhmien ja verkostokumppaneiden luentoja, esityksiä ja työpajoja. Yläluokilla osallistutaan 8. tai 9. luokan aikana yläkoulun Yrityskylä-pelipäivään. Tärkeä osa ohjausta ovat työelämään tutustumisen (TET) jaksot, joita toteutetaan kaikilla vuosiluokilla 7-9 mahdollisuuksien mukaan (tarkemmin kohdassa 4.5). Oppilas tutustuu päätöluokilla koulutustiedon hakuun ja hakujärjestelmien käyttöön monipuolisesti.

Oppilaanohjaaja arvioi tarvittaessa yhdessä erityisopettajan ja huoltajan kanssa oppilaan tarpeen tehostetulle henkilökohtaiselle oppilaanohjaukselle 8. ja 9. vuosiluokan aikana (tarkemmin kohdassa 3.6). Oppilaanohjauksen sisällöt ja tavoitteet ilmenevät tarkemmin Tervon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmasta. Oppiaineena oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa, vaan arviointi on formatiivista arviointia. Arviointi perustuu oppilaan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen ohjaustoimien eri vaiheissa.

3.6 Vuosiluokat 8 - 9: Tehostettu henkilökohtainen ohjaus (TEHO)

Ohjauksen eriyttämisen lähtökohta:

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Jos oppilas tarvitsee tukea hakeutuessaan perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin, hänellä on oikeus saada muun oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta (TEHO) vuosiluokilla 8 ja 9.

Tehostetun yksilökohtaisen ohjauksen tarve voi ilmetä esimerkiksi heikon opintomenestyksen, terveydentilan ja sosiaalisten syiden takia tai opiskelumotivaation puuttuessa. Tehostettu ohjaustarve voi johtua myös itseluottamuksen puutteesta ja epätietoisuudesta omasta pärjäämisestään, opiskelusuunnitelmien jäsentymättömyydestä tai niiden epärealistisuudesta. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus on perusopetuslain (11 a §) ja opetussuunnitelman raajamaa ohjaustyötä. Opetushallituksen arvio oppilaan tarvitsemasta lisäohjauksesta on n. 10 tuntia. Tervon yhtenäiskoulussa tämä huomioidaan opinto-ohjaajan ohjausresurssin kohdentamisessa.

Tarvearviointi ja toiminta yhdessä kodin ja koulun muiden toimijoiden kanssa:

Yksilökohtaisen ohjauksen tehostamisen tarpeen voi ottaa esille kuka tahansa koulun yhteydessä oleva toimija tai huoltaja oppilaanohjaajan lisäksi. Luokanohjaajan tekemät havainnot ja koulun henkilöstön hyvä oppilaan tuntemus ovat keskeisessä asemassa tehostetun yksilökohtaisen ohjauksen järjestämiseksi. Sosiaaliset ja terveydelliset syyt, runsaat poissaolot tai oppimisen ongelmat voivat antaa aiheutta tehostetun henkilökohtaisen ohjauksen järjestämiselle.

Koulunkäynnin tuen ryhmä käsittelee aina kahdeksaluokkalaisten tehostetun yksilökohtaisen ohjauksen tarpeet oppilaskohtaisesti läpi syyslukukauden alussa. Kotia kuullaan asiassa ja laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma niille, joille tarjotaan tehostettua yksilökohtaista ohjausta. Tässä vaiheessa on mahdollista kuulla myös muita oppilaan kanssa työskenteleviä toimijoita. Lähinnä kahdeksannen luokan oppilailla voidaan myös teettää tarvetta selvittävä pienimuotoinen kartoituskysely (Liite 1), mikäli tarveharkinnassa on epäselvyyttä.

Tavoite:

Tehostetun ohjauksen painopisteenä ja tavoitteena on kehittää oppilaan jatko-opintovalmiuksia, päätöksentekotaitoja, toimijuutta sekä löytää ja ohjata oppilas hänelle sopiviin jatko-opintoihin. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta. Tehostettu yksilökohtainen ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Oppilaan huoltajan näkemystä kuullaan tässä yhteydessä.

Henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman laatiminen, kirjaaminen ja arkistointi:

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma, joka on suunnitelmallisen oppilaanohjauksen toimeenpanon apuväline. Suunnitelman laatimisesta kirjataan tieto Wilma-järjestelmän oppilaskohtaiselle Tuki-väli-lehdelle kohtaan Toimenpiteet. Päiväykseksi merkitään suunnitelman laatimisen ajankohta, vaikka suunnitelmaa käytetään ohjaustyöskentelyn tukena koko perusopetuksen päättövaiheen ajan. Päivitettyä oppilaan muita henkilökohtaisia tukiasiakirjoja, niihin kirjataan myös maininta henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman laatimisesta. Tästä merkinnästä vastaavat luokanohjaaja ja erityisopettaja yhdessä. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan yhdessä oppilaan ja kodin kanssa oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Henkilökohtaisessa jatko-opintojen suunnittelussa otetaan huomioon ja arvioidaan tarkasti oppilaan yksilölliset vahvuudet ja taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve sekä koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökulmat. Vahvuuksilla tarkoitetaan Opetushallituksen muutosmääräyksen (2021) mukaan tekijöitä, jotka tulisi huomioida ura- ja koulutusvalinnassa, esimerkiksi kielitaito ja erityisosaaminen. Suunnittelussa pyritään hahmottamaan ja välittämään oppilaalle ja hänen huoltajalleen realistinen kuva oppilaan mahdollisuuksista. Mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin tarjotaan koulun resurssien puitteissa. Nämä asiat kuuluvat jatko-opinto-ohjaukseen kaikkien oppilaiden kohdalla, tehostetussa ohjauksessa painottuen vielä vahvemmin. Tehostettua ohjausta saavalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan riittävästi tietoa myös oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma-asiakirja (Liite 2) laaditaan paperisena, ja se muodostuu kahdesta erillisestä osasta:

Ensimmäinen osa sisältää oppilaan taustatietoja, joita ovat tiedot vahvuuksista, osaamisesta ja kiinnostuksen kohteista, ajatukset henkilökohtaisista lähitavoitteista sekä esimerkiksi tiedot mahdollisesta yhteistyöstä muiden toimijoiden kanssa oppilaan asioissa. Tämä ensimmäinen osa tulkitaan koulumme ohjaustyössä nimenomaan henkilökohtaiseksi siten, että se sisältää yksityistä tietoa henkilökohtaisista ominaisuuksista ja muodostaa näin oppilaan, mahdollisesti huoltajan ja opinto-ohjaajan välisen viranomaisen asiakirjan (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 5 ja 24 §). Näin määritelty asiakirja on salassa pidettävä eikä sitä jaeta muille osapuolille.

Henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman **toinen osa** toimii tiiviinä koosteena perusopetuksen päättövaiheen aikana toteutuneesta henkilökohtaisesta tehostetusta ohjauksesta ja jatko-

opintosuunnitelmista. Se määritetään yhteistyön välineeksi ja sillä pyritään tukemaan oppilaan toimijuutta sekä edistämään kodin ja koulun sekä pedagogista yhteistyötä. Suunnitelman toisen osan sisältämiä tietoja voivat käsitellä sellaiset henkilöt, jotka tarvitsevat niitä työtehtävissään esimerkiksi toisen asteen oppilaitoksessa. Pääsääntöisesti perusopetuksessa laaditun henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman sisältämät tiedot eivät ole välttämättömiä uudelle koulutuksen järjestäjälle perusopetuksen jälkeen. Jos oppilas siirtyy esimerkiksi TUVA-koulutukseen, jatko-opintosuunnitelma saattaa sisältää opetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämistä helpottavaa tietoa.

Opiskelijaa koskevan tiedon siirrosta perusopetuksen päätyttyä vastaa pääsääntöisesti huoltaja yhdessä opiskelijan kanssa haluamallaan tavalla. Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma-asiakirja arkistoidaan koulun arkistoon oppilastietojen yhteyteen ja säilytetään oppilaan oppivelvollisuusajan. Pyydettyä asiakirjasta voidaan luovuttaa toisen osan tietojen kopio esimerkiksi toisen asteen toimijoille.

3.7 Ohjaus perusopetuksen päättyessä

Perusopetuksen päättyessä oppilaanohjaaja huolehtii siitä, että oppivelvollinen täyttää hakuloveltoitensa päättöluokan aikana. Jatko-opintopaikan hakeminen tapahtuu toisen asteen yhteishaun tai muiden hakumenetelmien avulla. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen siirtymävaiheessa ohjauksen tavoitteena on ohjata oppilasta urasuunnittelussa ja perusopetuksen jälkeisissä koulutusvalinnoissa. Tavoitteena on sujuva siirtyminen ja riittävät valmiudet jatko-opintojen aloittamiseen. Perusopetuksen ja toisen asteen ohjaushenkilöstön yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien kanssa ovat tärkeitä. Tarvittaessa tehdään moniammatillista yhteistyötä. Oppilaan opiskelun järjestämiseksi tarpeellisten tietojen siirrosta uuteen oppilaitokseen huolehditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

4 OPPILAANOHJAUKSEN TYÖN- JA VASTUUNJAKO

Tässä luvussa kuvataan oppilaanohjauksen työn- ja vastuunjaon sekä toimijoiden roolien perusmalli. Tästä mallista voi olla lukuvuosittaisia poikkeamia henkilöstöjärjestelyistä johtuen. Ohjausyhteistyön tavoitteena on luoda oppilaalle yhtenäinen oppimisen polku. Lähtökohtana on oppilas ja hänen ohjaustarpeensa. Perusopetuksen henkilöstö tekee ohjauksessa opetussuunnitelman mukaista tavoitteellista yhteistyötä, kunnioittaa oppilaan ja hänen huoltajansa näkemyksiä ja pyrkii toimimaan varhaisen puuttumisen periaatteella. Kohtaava ja kuunteleva opettajuus ja koulutyö suojaa lasta ja nuorta koulupudokkuudelta ja syrjäytymiseltä.

4.1 Koulun yhteydessä olevat toimijat

Tässä luvussa esitellään kootusti koulun ohjaukseen liittyvät toimijat ja heidän tehtävänsä. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa.

Rehtori vastaa koulunsa toiminnasta kokonaisuudessaan.

- luo ohjaukselle riittävät toimintaedellytykset ja huolehtii, että oppilailla on mahdollisuus saada ohjausta opetussuunnitelman mukaisesti ja subjektiivisena oikeutena
- tekee hallintopäätöksen erityisistä opetusjärjestelyistä ja vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta ja vastaavista muista erityisistä opetus- ja koulunkäyntijärjestelyistä
- huolehtii koulun ainevalinnoista yhdessä oppilaanohjaajan kanssa
- vastaa koulun oppilashuoltotyöstä
- vastaa koulun työrauhasta, turvallisuudesta ja koulu yhteisön hyvinvoinnista
- rehtorilla on apunaan sivistystoimen koulusihteri, joka osallistuu monipuolisesti hallinnollisiin tehtäviin ja toimii muun muassa VALPAS-järjestelmän seuraajana

Oppilaanohjaaja on ohjauksen asiantuntija koulussa. Hänellä on päävastuu oppilaanohjauksen suunnittelusta ja toteuttamisesta yläluokilla.

- Opinto-ohjaajan ohjaustehtävät liittyvät kaikkiin oppilaanohjauksen osa-alueisiin: oppilaan kasvun tukemiseen, oppimisen ohjaamiseen ja urasuunnitteluun. Keskeistä on oppilaan itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden vahvistaminen koulunkäynnin eri vaiheissa ja valinnoissa, erityisesti nivelvaiheissa ja koulupolun siirtymissä
- Työtapoja ovat mm. opetussuunnitelman mukaiset oppilaanohjauksen oppitunnit, pienryhmäohjaus, ohjauskeskustelut, tiedottaminen ja moniammatillinen yhteistyö koulujen, oppilaitosten ja työelämän kanssa
- Opinto-ohjaajan antama yksilöllinen ohjaus kohdentuu tuen tarpeen mukaisesti. Erityisen tuen aikana opinto-ohjaajan antamassa ohjauksessa korostuu oppilaan valmistautuminen jatko-opintoihin ja tuettu siirtymä toiselle asteelle
- Opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä luokanvalvojien ja muiden opettajien kanssa sekä osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön ja on oppilashuoltoryhmän aina tarvittaessa sekä koulunkäynnin tuen ryhmän jäsen
- Urasuunnittelun ohjaus on opinto-ohjaajan vastuualuetta. Itsetuntemus, ammattien ja työelämän tuntemus ja tieto sopivista jatko-opintovaihtoehdoista ovat oppilaan tulevaisuuden suunnittelun perusta. Ohjausprosessin aikana opinto-ohjaaja järjestää oppilaille mahdollisuuksia hankkia kokemuksellista tietoa erilaisista koulutusvaihtoehdoista ja oppilaitoksista (vierailut, koulutuskokeilut) sekä työelämästä. Opinto-ohjaaja hoitaa oppilaidensa työelämään tutustumisen järjestelyn ja ohjauksen (mm. TET -jaksot)
- Yhteishaun hoitaminen ja hakeutumisveloitteen täyttymisestä huolehtiminen

- Koulun vaihtuessa ja koulupolun siirtymävaiheissa opinto-ohjaaja osallistuu valmisteluun ja ohjaa oppilasta siirtymiseen liittyvissä asioissa. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaiden ohjauksesta jatkokoulutukseen hakemisessa, yhteishaun järjestelyistä koulussa, oppilaidensa sijoittumisen seuraamisesta ja jatko-ohjauksesta yhteishaun opiskelijavalintojen selvittyä
- Opinto-ohjaaja tekee päättövaiheessa yhteistyötä erityisopettajan kanssa tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden jatko-opintoihin ohjaamisessa, tarvittavien lausuntojen laadinnassa sekä nivelvaiheen tiedonsiirrossa
- Tekee yhteistyötä huoltajien kanssa oppilaan opiskeluun, urasuunnitteluun ja jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa ja tiedottaa valinnan mahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan tulevaisuudelle
- Huolehtii tehostetusta yksilökohtaisesta ohjauksesta ja yksilöllisen jatko-opintosuunnitelman laatimisesta

Luokanopettaja toimii luokkansa ryhmäohjaajana vastaamalla yhteistyöstä koulun ja kodin välillä sekä eri ammattiryhmien kesken.

- on päävastuussa luokkansa opetuksen ja ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta
- opettaa oppimistaitoja, auttaa oppimisvaikeuksissa ja ohjaa alaluokilla tehtävissä oppiaine- ja kouluvalinnoissa
- kartoittaa omien oppilaidensa tuentarpeet ja suunnittelee ja toteuttaa tukitoimet yhteistyössä huoltajan, opettajien ja oppilashuollon kanssa
- vastaa pedagogisen arvion osalta prosessin käynnistämisestä ja on prosessissa mukana
- on mukana erityiseen tukeen siirtymisen prosessissa ja osallistuu erityisopettajan kanssa pedagogisen selvityksen laadintaan
- huolehtii, että oppimissuunnitelma ja HOJKS tulevat päivitettyiksi yhteistyössä huoltajien kanssa
- tiedottaa muita oppilasta opettavia opettajia oppilaan tuen tarpeista ja koulunkäyntiin liittyvistä järjestelyistä
- tekee koulupolun nivelvaiheissa yhteistyötä esi- ja perusopetuksen muiden opettajien ja ohjaushenkilöstön kanssa
- tekee yhteistyötä iltapäivätoiminnan henkilöstön kanssa
- tekee säännöllistä yhteistyötä huoltajien kanssa, tiedottaa koulun asioista, järjestää vanhempainiltoja ja -tapaamisia ja käy säännöllisesti kehitys- ja arviointikeskusteluja oppilaan koulunkäynnin sujumisesta

Aineenopettaja on oman oppiaineensa opetuksen ja pedagogisen ohjauksen asiantuntija.

- vastaa oppiaineensa oppimisen ja opiskelutekniikan ohjauksesta ja opettamisesta
- seuraa ja arvioi oppilaan oppimista ja oppitunneille osallistumista sekä informoi huoltajaa arvioinnista ja oppilaan menestymisestä oppiaineessa
- huolehtii työrauhasta ja myönteisestä opiskeluilmapiiiristä oppiaineensa tunnilla

- kartoittaa oppilaan tuen tarpeita oppiaineessaan, osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä erityisopettajan ja muiden opettajien kanssa
- osallistuu tarvittaessa pedagogisen arvion tekemiseen oman oppiaineensa osalta
- osallistuu oppimissuunnitelman ja HOJKS:n laadintaan sekä pedagogisen selvityksen laadintaan oman oppiaineensa osalta
- vastaa työturvallisuudesta omilla oppitunneillaan, tekee tarvittaessa yhteistyötä oppilashuollon kanssa oppilaan koulunkäyntiin liittyvissä huolenaiheissa
- informoi oppilaita oman oppiaineensa sisältöjen yhteydestä työelämään ja ammatteihin

Luokanohjaaja (luokanvalvoja) on yläkoulussa oman luokkansa oppilaiden lähiohjaaja ja vastaa yhteistyöstä koulun ja kodin välillä sekä eri ammattiryhmien välillä.

- tutustuttaa oppilaan yläkouluun, huolehtii luokan ryhmäytymisestä ja luo myönteistä yhteishenkeä luokkaansa
- seuraa oppilaidensa koulunkäynnin säännöllisyyttä ja koulumenestystä, selvittää poissaolosten syyt ja kannustaa oppilaita koulutyössä
- tiedottaa aineenopettajia tarvittavista oppilaaseen liittyvistä asioista kuten oppimisen, käyttäytymisen tai vuorovaikutustaitojen haasteista
- tekee yhteistyötä aineenopettajien ja oppilashuollon kanssa oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa
- vastaa pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen osalta prosessin käynnistämisestä ja on mukana prosessissa
- huolehtii, että oppimissuunnitelma ja HOJKS tulevat päivitettyiksi yhteistyössä huoltajien kanssa
- antaa oppilailleen tietoa tukioppilas- ja oppilaskuntatoimintaan hakeutumisesta ja tukee oppilaiden osallisuutta kouluyhteisössä
- tekee yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa, esim. tiedottaa koulun asioista, järjestää vanhempain tapaamisia ja käy säännöllisesti arviointi- ja kehityskeskusteluja oppilaan koulunkäynnin sujumisesta

Erityisopettaja on erityisopetuksen asiantuntija koulussa.

- antaa erilaisin joustavin järjestelyin opetusta oppilaille, joilla on opiskelussa yleisen, tehostetun tai erityisen tuen tarvetta
- osallistuu oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn, tunnistamiseen (testit), tukitoimien suunnitteluun ja tuen toteutukseen yhteistyössä muun opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa
- konsultoi ja auttaa opettajia tukitoimien suunnittelussa
- osallistuu ja konsultoi oppimissuunnitelman ja HOJKS:n sisällön laadintaa
- osallistuu pedagogisen selvityksen laadintaan ja erityisen tuen tarpeen arviointiin ja kartoittamiseen

- tekee päättövaiheessa yhteistyötä opinto-ohjaajan kanssa tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden jatko-opintoihin ohjaamisessa, tarvittavien lausuntojen laadinnassa sekä nivelvaiheen tiedonsiirrossa
- osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön ja on oppilashuoltoryhmän ja koulunkäynnin tuen ryhmän jäsen

Koulunkäynninohjaajan tehtävä on oppilaiden oppimisen, toimintakyvyn sekä kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukeminen.

- tukee oppilaan työskentelyä, ohjaa ja tukee oppilasta mahdollisimman itsenäiseen työhön oppilaan ikätason ja edellytysten mukaisesti
- suunnittelee ja toteuttaa työtä moniammatillisesti opettajien ja muiden lapsen kanssa työskentelevien aikuisten kanssa

Iltapäivätoiminnan ohjaaja työskentelee perusopetuslain alaisessa perusopetuksen iltapäivätoiminnassa.

- vastaa oman toimintaryhmän toiminnasta ja lasten hyvinvoinnista toimintaryhmässä
- tekee moniammatillista yhteistyötä esimerkiksi huoltajien ja esiopetuksen ja koulun opettajien sekä oppilashuoltohenkilöstön kanssa

Koulun muu henkilökunta tukee koulutyön sujumista ja koulun kasvatustavoitteiden saavuttamista.

4.2 Monialaiset verkostot ja oppilashuolto

Oppilaanohjaus toteutuu laajana yhteistyönä sekä koulun sisällä että ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa. Opinpolun eri vaiheissa ohjauksen yhteistyöverkosto muotoutuu ohjaustehtävän ja oppilaiden ohjaustarpeiden mukaan. Opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön yhteistyön avulla edistetään oppilaan oppimista ja hyvinvointia ja tuetaan hänen tervettä kasvuaan ja kehitystään. Oppilaanohjauksen verkostot koulun ulkopuolella ovat monimuotoiset. Ohjausyhteistyötä tehdään eri koulujen ja oppilaitosten, eri hallinnon alojen, järjestöjen ja elinkeinoelämän kesken. Yhteistyöllä tuetaan oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä ja sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin.

Keskiössä on aina oppilaan oma osallisuus, josta ohjausta suunnitellaan kunkin oppilaan omien tarpeiden mukaisesti.

Lähimpänä oppilasta verkostossa ovat luokanopettaja, aineenopettaja ja luokanohjaaja sekä oppilaanohjaaja ja rehtori. Monialaiseen verkostoon kuuluvat myös kaverit, huoltajat ja harrastukset. Oppilashuollon puolelta verkostoon kuuluvat terveydenhoitaja, kuraattori ja tarvittaessa koulupsykologi.

Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö varsinkin opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa toimivaltamäärittelyjen ja salassapitosäädösten sitä estämättä.

Työelämästä monialaiseen verkostoon liittyvät TET-paikat ja niiden henkilökunta sekä muut yritykset ja työpaikat mahdollisten kesätöiden tai viikonlopputöiden kautta. Peruskoulun päättövaiheessa verkostoon liittyvät toisen asteen oppilaitokset. Nuorisotyö kuuluu myös monialaiseen verkostoon.

Nilakan kunnissa on yksi yhteinen opiskelijahuollon ohjausryhmä. Se kokoontuu tarvittaessa, mutta vähintään jokaisen lukuvuoden alussa ja lopussa. Ohjausryhmään kuuluu sivistysjohtajat ja rehtorit, ohjaava kuraattori, sosiaalityöntekijä, terveydenhuollon edustaja ja muita erikseen kutsuttavia jäseniä.

Tervon yhtenäiskoulussa on oma yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä. Se kokoontuu kahdesta neljään kertaan lukuvuodessa. Yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, oppilaanohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, sosiaalitoimen edustaja sekä muita erikseen kutsuttavia jäseniä. Oppilashuoltoryhmän toiminnan tarkoituksena on koordinoida ja organisoida koulun yhteisöllistä oppilashuoltoa.

Yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän asioiden käsittelyä varten kootaan erillinen oppilashuollon asiantuntijaryhmä. Ryhmään voi kuulua samoja jäseniä kuin koulukohtaiseen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään, mutta ryhmän koostumus määritetään joka kerta erikseen. Asiantuntijaryhmä kokoontuu erikseen kokoon kutsuttaessa. Oppilashuollon käytänteet kuvataan tarkemmin Tervon kunnan oppilashuoltosuunnitelmassa.

Tervon Yhtenäiskoulussa toimivaan koulunkäynnin tuen ryhmään kuuluvat rehtori, erityisopettaja, oppilaanohjaaja sekä kuraattori ja kouluterveydenhoitaja. Ryhmä kokoontuu oppimisen tuen asioissa yleensä joka toinen viikko.

4.3 Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuksen alussa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaanohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään opiskeluun ja koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevan koulunkäynnin kannalta. Huoltajille järjestetään mahdollisuuksia keskustella oppilaan koulunkäyntiin, oppimiseen ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä koulun ja oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa. Kodin ja koulun ohjausyhteistyötä hoidetaan Wilman kautta, puhelimitse, oppilaspalavereissa,

arviointikeskusteluissa sekä vanhempainilloissa. Tervon Yhtenäiskoulussa vuosittaiset arviointi- ja kehityskeskustelut opettajan, oppilaan ja huoltajan kesken ovat keskeinen ohjausyhteistyön muoto.

Alaluokilla luokanopettajat vastaavat yhteistyöstä huoltajien kanssa. Yläluokilla luokanohjaaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja vastaavat kukin omalta osaamisalueeltaan kodin ja koulun ohjausyhteistyöstä. Aineenopettajat seuraavat oppilaidensa opintomenestystä opettamansa aineen osalta ja informoivat tarvittaessa huoltajia.

Yhteistyö huoltajien kanssa jatkuu yläkoulussa ja korostuu erityisesti nivelvaiheissa. Huoltajilla on mahdollisuus halutessaan keskustella yhdessä luokanohjaajan ja oppilaanohjaajan sekä aineenopettajan kanssa oppilaan koulunkäyntiin, opintomenestykseen että jatko-opintoihin liittyvistä asioista. Koulu pyrkii olemaan helposti lähestyttävä kumppani.

Kodin ja koulun kasvatuskumppanuutta tukevat vanhempainiltojen ja muu yhteydenpidon lisäksi Tervon Yhtenäiskoulun vanhempainyhdistyksen toiminta ja Kodin ja koulun päivän järjestäminen.

4.4 Työelämään tutustuminen (TET), yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin kanssa

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Työelämäyhteistyö aloitetaan jo alakoulussa tutustumalla lähipiirin ammatteihin, lähiseudun elinkeinoihin ja yrityksiin vuosiluokkatasolle sopivalla tavalla. Yläkoulussa järjestetään työelämään tutustumisen (TET) jaksoja. Tet-jaksot ovat tavoitteellista ja suunniteltua toimintaa. Tavoitteena on, että oppilas saa kokemuksia työpaikalla toimimisesta ja tutustuu työelämän pelisääntöihin, toimintatapoihin ja ammatteihin.

TET-järjestelyistä vastaa opinto-ohjaaja. Koulu ohjaa oppilasta työhön tutustumispaikan hankkimisessa ja seuraa TET-jakson toteutumista. Oppilaan oma aktiivisuus TET-paikan hankkimisessa on keskeistä. Samalla harjoitellaan työnhakua. TET-jaksosta tehdään sopimus työpaikan kanssa koulun ohjeiden mukaan. Työpaikalla nimetään vastuuhenkilö, joka perehdyttää ja ohjaa oppilasta. Oppilas pitää jaksosta päiväkirjaa ja raportoi jakson jälkeen kokemuksistaan ja havainnoistaan oppilaanohjaajan ohjeistamana. Työelämäyhteistyötä vahvistetaan myös oppilaanohjaajan ja koulun muiden aikuisten vierailuilla TET-paikoilla. Vierailut työpaikoilla ja eri alojen ja toimijoiden edustajien vierailut koululla vahvistavat työelämä- ja vapaaehtoistoiminnan yhteyksiä.

Tervon Yhtenäiskoulussa TET-jaksot toteutetaan pääsääntöisesti seuraavasti:

vuosiluokka 7: Yksi koulupäivä koulun puhtaanapidossa ja keittiötyöskentelyssä syys-

lukukaudella

vuosiluokka 8: Yksi kouluviikko kevätlukukaudella itse hankitussa työpaikassa

vuosiluokka 9: Yksi kouluviikko syyslukukaudella, toinen kouluviikko kevätlukukaudella itse hankitussa työpaikassa.

5 PERUSOPETUKSEN SUORITTANEEN OPPIVELVOLLISEN SEURANTA JA OHJAUS

Perusopetuksen päätyttyä ja koulutusvalintojen valmistuttua oppilaanohjaaja seuraa peruskoulun päättäneiden oppilaiden jatko-opintoihin pääsyä ja tarkistaa seuraavan lukukauden alettua oppilaiden vastaanottamat jatkokoulutuspaikat opintopolku.fi-järjestelmän avulla. Oppilaanohjaaja on kesän aikana erikseen ilmoittamana aikana käytettävissä niin sanottuun jälkiohjaukseen ja auttaa opiskelupaikan löytymisessä tarvittaessa. Huoltaja vastaa peruskoulun päättäneen nuoren oppivelvollisuuden suorittamisen jatkamisesta. Perusopetuksen opetuksen järjestäjän ohjaus-, seuranta- ja valvontavastuu päättyy vuosittain elokuun loppupuolella opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) erikseen ilmoittamana ajankohtana.

Tervon kunnassa asuvien (asumiskunta) oppivelvollisuutta suorittavien nuorten opiskelun seuranta ja valvonta tapahtuu VALPAS-järjestelmän kautta. Mahdollisen oppivelvollisuuden suorittamisen keskeytymisen jälkeen oppivelvollisen opiskelun jatkumisen hoitamisesta huolehtii kunnallinen moniammatillinen työryhmä yhdessä huoltajan kanssa.

6 OHJAUSTOIMINNASTA JA -PALVELUISTA TIEDOTTAMINEN

Tervon Yhtenäiskoulu tiedottaa ohjaustoiminnasta ja -palveluista oppilaille, huoltajille, koulun yhteydessä oleville toimijoille, koulun sidosryhmille ja yhteistyöverkostoille oppitunneilla, Wilma-järjestelmän ja koulun Pedanet-sivujen kautta sekä tarvittaessa vanhempainiltojen yhteydessä. Ohjauspalvelujen käyttäjät, varsinkin oppilas ja huoltaja, saavat tietoa myös suorissa kontakteissa koulun henkilöstöltä, esimerkiksi oppilaan arviointikeskustelujen, oppimissuunnitelma- ja tukipalaverien sekä jatko-opintokeskustelujen yhteydessä. Opetussuunnitelma-asiakirjassa on määritelty tarkat oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt.

7 OHJAUKSEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Oppilaanohjauksen ja ohjaussuunnitelmassa olevien tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti ennen kaikkea oppilaan näkökulmasta. Alakoulun ohjauksen tavoitteilla pyritään siihen, että oppilas on motivoitunut oppija ja pystyy siirtymään sujuvasti yläkoulun oppilaaksi ja opiskelemaan yläkoulussa. Yläkoulun ohjauksen tavoitteena on, että oppilas on motivoitunut hakemaan jatko-opintoihin sekä kiinnostunut ja sitoutunut aloittamaan ja jatkamaan opintojaan valitsemassaan koulutuksessa. Ohjauksella pyritään siihen, että jokaisella peruskoulun päättävällä on jatkokoulutuspaikka.

Ohjauksen eri toimintatavoista ja tavoitteiden toteutumisesta kerätään palautetta ja ohjaustoimintaa arvioidaan säännöllisesti, esimerkiksi lukuvuosittain lukuvuosiarviointin tai muussa yhteydessä. Ohjaustoimintaa kehitetään edelleen arviointipalautteen pohjalta. Ohjauksen toteutumisen arviointi sisältää sekä määrällisiä mitattavissa olevia seikkoja että laadullisia, kuvailevia luonnehdintoja. Tällaisia ovat muun muassa tiedot perusopetuksen päättävien osallistumisesta yhteishakuprosessiin, perusopetuksen päättäneiden sijoittumisesta ja osallistumisesta jatko-opintoihin, oppilasarviointina tehtävät kyselyt ohjaamisesta yhdeksännen luokan lopussa sekä sidosryhmien tekemä arviointi esimerkiksi TET-jaksoista ja toisen asteen nivelvaiheen yhteistyöstä. Kouluorganisaation tasolla ohjauksen arviointia voivat suorittaa ohjauksen vastuhenkilönä oppilaanohjaaja, muu opetushenkilöstö ja koulun muu henkilökunta.

OHJAUSSUUNNITELMAN TAUSTA-AINEISTO JA LÄHTEET

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/vuosiluokkakokonaisuus>

Luettu 5.5.2021.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/hyvan_ohjauksen_kriteerit_0.pdf

Luettu 5.5.2021.

<https://www.ouka.fi/documents/1257266/3520222/>

Luettu 2.5.2021.

Junkkarinen, S. 2021. Rautalammin perusopetuksen ohjaussuunnitelmaluonnos, luvut 1, 4 ja 7.

Niemi, P. 2022. Tehostettu ja henkilökohtainen oppilaanohjaus. Opetushallitus, OPH, Oppaat ja käsikirjat 2022:2.

Opetushallitus, OPH, 2021. LIITE 1 Muutosmääräykseen: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset koskien opetuksen järjestäjän ohjaussuunnitelmaa sekä oppilaanohjausta.

Plosila, R. & Tikkanen, T. Näkökulmia perusopetuksen ohjaussuunnitelman päivitykseen.

Luentomuistiinpanot 9.4.2021. Espoon kaupungin opetustoimi, Helsingin kaupungin perusopetuspalvelut.

Liite 1. Tehostetun henkilökohtaisen ohjauksen tarvekartoitus 8. luokalla**Oppilaan nimi:** _____

Näillä kysymyksillä kartoitetaan henkilökohtaisen tehostetumman oppilaanohjauksen tarvetta varsinkin jatko-opintojen suunnittelussa. Vastaathan rehellisesti. Vastauksesi tulevat vain opinto-ohjaajan käyttöön.

Todistuksen keskiarvo 7. luokan keväällä: _____

Miten koulu sujuu? Vastaa useammalla sanalla. _____

Kerro omasta osaamisestasi ja vahvuuksistasi:

Mahdollisia hankaluuksia tai asioita, jotka mietityttävät koulutyössä tai elämäntilanteessa:

Mainitse sinulle mahdollisia tulevia opiskelupaikkoja tai -aloja:

Liite 2. Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma (malli)**1(2)**

Laaditaan yhdessä oppilaan ja mahdollisuuksien mukaan kodin kanssa, päivitetään viimeistään 9. luokan syyslukukauden lopussa.

OSA 1 (Salassa pidettävä, Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 5 §)

Oppilaan taustatiedot Päiväys _____

Nimi _____

Syntymäaika _____

Osoite _____

Puhelin _____

Huoltajan / Huoltajien nimet _____

Osoite / Osoitteet _____

Puhelinyhteystiedot _____

Opinto-ohjaaja _____

Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan vaikuttavia seikkoja

Vahvuudet ja osaaminen _____

Harrastukset ja kiinnostuksen kohteet _____

Henkilökohtaiset lähitavoitteet _____

Oppimisen ohjaamisen tarve, keskiarvo, TET, koulutusmahdollisuuksiin tutustuminen, elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät

Tuen tarpeet ja yhteistyö oppilaan asioissa muiden toimijoiden kanssa

Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma (malli)**2(2)****OSA 2 (Mahdollisesti toiselle asteelle siirrettävää tietoa)****Oppilaan taustatiedot**

Päiväys _____

Nimi _____

Syntymäaika _____

Osoite _____

Puhelin _____

Huoltajan / Huoltajien nimet _____

Osoite / Osoitteet _____

Puhelinyhteystiedot _____

Opinto-ohjaaja _____

Jatko-opinto- ja urasuunnitelmat

Arvio suunnitelmien toteutumismahdollisuuksista

Muuta mainittavaa
